

**Buck
Consultants
International**

Quick scan en markttoets stadsdistributiehub voor Facilitaire Logistiek

Uitgevoerd in opdracht van:
Gemeente Gouda

Nijmegen, 3 december 2020

Inleiding

Als onderdeel van het SPES project voor de gemeente Alphen a/d Rijn, Leiden en Gouda is in Gouda onderzocht wat de potentie is voor realisatie van een stadsdistributiehubs specifiek voor facilitaire stromen. Facilitaire stromen zijn goederen zoals kantoorartikelen, schoonmaakproducten, producten voor koffie/drankenautomaten en ICT hardware & supplies en vormen een belangrijk deel van de stadslogistiek. Facilitaire stromen zijn vaak de eerste goederenstromen die gebundeld worden. Landelijke exploitanten van hubs zoals Cityhub en Stadslogistiek (merk van PostNL, voorheen SimplyMile) richten zich ook op deze stromen, omdat ze relatief gemakkelijk te bundelen zijn (niet gekoeld, niet breekbaar, standaard formaten voor vervoer via pallet of rolcontainer).

De quickscan is door Buck Consultants International uitgevoerd door:

- Allereerst te inventariseren wat het eigen inkoopvolume is van de gemeentelijke organisatie voor wat betreft facilitaire goederen;
- Vervolgens is via een enquête onder de 30 grootste werkgevers (kantoren, onderwijs-, zorg- en publieke instellingen) opgehaald hoe zij tegen bundeling (via een facilitaire hub) en duurzame inkoop aankijken. Dit kan een eerste startpunt worden voor het formeren van een 'coalition of the willing';
- Tot slot is een markttoets onder potentiële exploitanten van een facilitaire hubs uitgevoerd. Daarbij zijn 4 marktpartijen gesproken (waarvan 1 schriftelijk) over hun concrete oplossingsrichtingen om te komen tot bundeling van stadslogistieke stromen.

De belangrijkste conclusies zijn samengevat in een pragmatisch 7-puntenplan. De notitie met resultaten uit de quickscan is als bijlage bijgevoegd.

A. Het jaarlijks inkoopvolume van de Gemeente Gouda voor facilitaire goederen is te klein voor een marktpartij om alleen op basis daarvan een hub te realiseren in Gouda. Wel is het pakket aan stromen interessant voor marktpartijen om in bestaande stadsdistributiehubs op te nemen en van daaruit gebundeld en zero emissie uit te leveren aan de Gemeente.

Acties:

1. O.b.v. de uitgevoerde inventarisatie naar goederenstromen wordt de gemeente geadviseerd om toe te treden tot de Buyer Group Stadslogistiek van het ministerie van I&W en PIANOo. De Buyer Group is een nieuw landelijk netwerk van inkoopadviseurs uit steden die de komende jaren te maken krijgen met de Zero Emissie zone Stadslogistiek eisen. De Gemeente zal het goede voorbeeld moeten nemen bij de inkoop van facilitaire goederen als zij aan marktpartijen eisen stelt voor Zero Emissie Stadslogistiek.
2. Parallel aan deelname aan deze werkgroep wordt geadviseerd om vanuit de Afdeling Facilitaire Zaken het gesprek aan te gaan met marktpartijen die nu al (in de regio) een stadsdistributiehubs exploiteren (dan wel specialisten op het gebied van duurzame stadsdistributie). In deze gesprekken kan worden verkend in hoeverre er binnen bestaande contracten met leveranciers al ruimte is om te gaan bundelen via een hub en wat eventuele kosten daarvan zijn. De gemeente reserveert voor eventuele extra 'last-mile' kosten eenmalig een bedrag van €5.000,- om dit proces te faciliteren.
3. De derde stap is dat de inkoopregels worden aangepast, zodat nieuwe contracten met leveranciers voorschrijven dat gebundeld wordt via een hub en zero emissie wordt uitgeleverd aan het Huis van de Stad, voortbouwend op de ervaringen uit actie 1.

B. De enquête onder grote werkgevers (waarvan we aannemen dat zij een substantieel volume aan facilitaire stromen hebben) laat zien dat het belang van duurzame logistiek herkend wordt, dat partijen de voordelen inzien van een facilitaire hub en dat een deel bereid is om dit samen met de Gemeente Gouda verder te verkennen in een mogelijke "coalition of the willing".

Actie:

4. Om de eerste interesse voor het inzetten van een facilitaire hub verder te verkennen en te benutten wordt geadviseerd om een stadslogistieke makelaar in te zetten. Deze kan een zogeheten 'coalition of the willing' creëren waarin stappen gezet worden naar bundeling en inzet van een hub. Deze makelaar zal zich daarnaast inzetten om deze coalitie verder uit te breiden, bijvoorbeeld met centrumondernemers, het ziekenhuis en andere (publieke) instellingen. Een raming van deze kosten voor een eerste fase van 1 jaar bedraagt circa €50.000,-.

C. Hubexploitanten kijken breder dan alleen facilitaire logistiek voor Gouda. Zij zien zowel kansen in andere logistieke segmenten, zoals goederenstromen van centrumondernemers (zowel van horeca als detaillisten) en servicelogistiek, als een regionale aanpak. Als vertrekpunt zien exploitanten het als meest haalbaar om te starten vanuit de huidige hubstructuren in omliggende gemeenten (Alphen a/d Rijn, Rijswijk, Rotterdam, Delft) en van daaruit klanten (ontvangers) in Gouda te beleveren.

Acties:

5. De gemeente biedt ruimte aan centrumondernemers om een initiatief te ontwikkelen gericht op bundeling en zero emissie last mile transport. Bijvoorbeeld een project waar ondernemers kunnen kennismaken met 'ship from store' diensten van (lokale) fietskoeriers. Voor een projectidee met een sluitende business case dat gedragen wordt door ondernemers reserveert de gemeente eenmalig €25.000,-.
6. Er wordt in het kader van SPES een neutrale stadslogistiek propositie (menukaart) ontwikkeld die ook beschikbaar komt voor Gouda. Deze propositie kan door het centrummanagement en/of de stadslogistiek makelaar gebruikt worden om het aanbod van slimme en duurzame stadslogistieke diensten onder de aandacht te brengen van (centrum-)ondernemers. De menukaart wordt ook gepubliceerd op de projectwebsite van de gemeente: www.gouda.nl/zes.
7. De transitie naar ZE stadslogistiek biedt vanuit economisch oogpunt kansen voor het regionale bedrijfsleven als zij zich goed kunnen voorbereiden en positioneren, zodat hun concurrentiepositie beter wordt. Vanuit dit perspectief wordt vanuit de Economische Agenda Midden-Holland een verkenning uitgevoerd naar Zero Emissie Stadslogistiek.

Uit een eerdere inventarisatie van Buck Consultants International is al gebleken dat er op de korte termijn met name kansen zijn voor de introductie van een facilitaire hub. Dit segment kan voldoende volume bieden om een hub op te laten starten. Volumes vanuit horeca en retail kunnen daarop een mooie aanvulling zijn, maar uit gesprekken met centrumondernemers blijken er bij hen nog veel (praktische) bezwaren te zijn tegen het gebruik van een stadshub. Denk bijv. aan: beperkingen vanwege het product (juwelen/horloges, breekbare producten (wijnen)) of beperkte meerwaarde hub, omdat men alleen gebruik maakt van specialistische dienstverleners of de pakketvervoerders. Ook leven er vragen over de commerciële afwikkeling van leveringen via een hub (oftewel: het mag niet meer kosten).

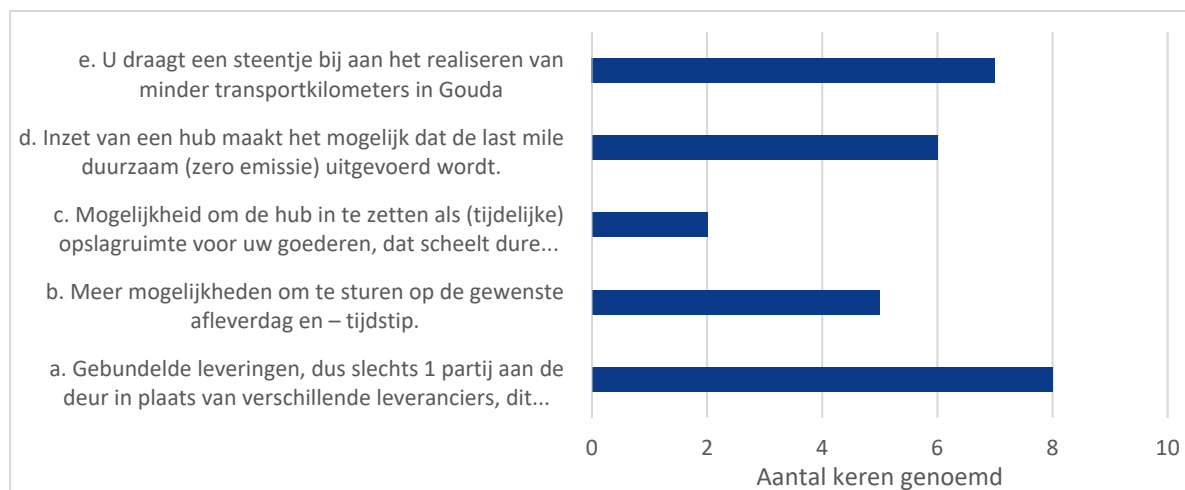
BCI heeft daarom in de afgelopen tijd beide thema's opgepakt. Allereerst is een inventarisatie uitgevoerd naar het beschikbare volume, daarbij is zowel gekeken naar het volume aan facilitaire goederen dat geleverd wordt aan de Gemeente Gouda zelf (op het Huis van de Stad) als volumes naar grote werkgevers in Gouda. Voor dat laatste is een enquête uitgezet onder grote werkgevers in Gouda. Voor het beantwoorden van de tweede vraag is een markttoets uitgevoerd onder potentiële exploitanten van een facilitaire hub. In deze notitie zullen de resultaten van beide deelonderzoeken gepresenteerd worden waarna er ook aanbevelingen gedaan voor de Gemeente Gouda over vervolgstappen.

De enquête naar de omvang van facilitaire stromen is uitgezet onder ongeveer 30 grote werkgevers in Gouda, met name kantoren, zorg- en onderwijsinstellingen en de Gemeente Gouda zelf. Naast de gemeente hebben nog 9 partijen deze enquête ingevuld, voor in totaal 15 locaties. Geënuquêteerden zijn zowel bevraagd op het aantal leveringen in verschillende segmenten, de omvang van deze leveringen als hun mening ten opzichte van het gebruik van een facilitaire hub.

Van de 9 partijen die gereageerd hebben op de enquête geeft een ruime meerderheid (7) aan dat ze het belang van duurzaamheid herkennen en daar zelf ook al stappen in zetten. Maatregelen die men noemt zijn bijvoorbeeld: afvalscheiding, opwek duurzame energie. Driestar Educatief, geeft aan dat ze al afspraken maken met leveranciers om het aantal levermomenten te beperken en ook Zorgpartners Midden Holland (met 7 locaties in Gouda) stuurt al op het verminderen van het aantal logistieke bewegingen

Inzet van een facilitaire hub kan, naast maatschappelijke voordelen als minder binnenstedelijke ritten en emissies, ook voordelen hebben voor de ontvanger. In de enquête is gevraagd welk van deze voordelen met name relevant kan zijn. De resultaten daarvan zijn in onderstaande figuur gevat en daaruit blijkt dat vooral de winst in termen van minder aflevermomenten aanspreekt.

Figuur 2 Welke voordelen van een facilitaire hub spreken aan

Om een facilitaire hub te kunnen realiseren is het voor een potentiële exploitant met name van belang dat er voldoende volumes beschikbaar zijn en dat er ook dagelijks ritten te maken zijn met zo mogelijk volle wagens. Onderstaande tabel geeft weer wat voor verschillende segmenten de afleverfrequentie is, dit betreft zowel de volumes van de Gemeente Gouda als van de andere grote werkgevers. Rekening houdend met de verschillende frequenties betekent dit dat er in totaliteit op dit moment zo'n 280 stops per week (tussen de 50 – 60 stops per dag) worden gemaakt, verdeeld over 16 locaties.

Productgroep	Aantal stops /aflevermomenten per week
Kantoorartikelen	12
Producten voor de catering	25
IT-producten	12
Post	47
Schoonmaakartikelen	10
Overig	19

Figuur 3 Overzicht van het aantal stops per week in 6 productgroepen o.b.v. 10 partijen

Naast het aantal stops is ook gevraagd naar de gemiddelde omvang van een levering voor elk van de 6 productgroepen. Dit geeft een beeld van de totale volumes die per week geleverd worden.

Productgroep	Inschatting totale omvang /week
Kantoorartikelen	6 pallets + 6 rolcontainers
Producten voor de catering	131 rolcontainers
IT-producten	7 pallets
Post	23 pallets + 42 zakken
Schoonmaakartikelen	16 rolcontainers
Overig	134 rolcontainers

Figuur 4 Totale wekelijkse omvang per productgroep, o.b.v. 10 partijen

Als laatste is gevraagd in hoeverre deze partijen stappen willen zetten richting emissievrije bevoorrading. Van de 9 werkgevers geven er 2 (Mbo Rijnland en Zorggroep Midden Holland) aan dat ze hierin graag stappen willen zetten en daar zelf ook een rol in willen spelen. De andere 7 partijen geven aan dat ze graag op de hoogte worden gehouden van de voortgang.

Markttoets potentiële hubexploitanten

De markttoets was erop gericht om met potentiële exploitanten van een facilitaire stadshub in gesprek te gaan. In totaal zijn 11 partijen hiervoor benaderd. Van 1 partij (Hubbel) is een schriftelijke reactie ontvangen en met 3 partijen is een verdiepend gesprek gevoerd (PostNL, LessGo en Cycloon). In de gesprekken met deze partijen is om een reactie gevraagd op een achttal vragen. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste conclusies die per vraag te trekken zijn op basis van de gesprekken en schriftelijke reactie.

1 *Herkent u de opgave van de gemeente en haar focus op een facilitaire hub voor Gouda?*

Marktpartijen zien het belang voor de Gemeente Gouda om naast de invoering van een ZE Zone ook te onderzoeken op welke mogelijkheden zij de opkomst van slimme en schone stadslogistiek kan versnellen. Het onderzoeken van de mogelijkheden van een (facilitaire) stadshub is iets wat daar goed in pas.

2 *Is een facilitaire hub voor de omvang en schaalgrootte van Gouda in uw ogen haalbaar?*

Marktpartijen zien kansen om voor meerdere partijen in Gouda facilitaire stromen te bundelen en deze emissievrij te leveren via een facilitaire hub. Wel geven zij daarbij aan dat de omvang van Gouda relatief beperkt is (ten opzichte van andere G40-steden) en dat het daarom minder waarschijnlijk is om al in een vroeg stadium met een fysieke hub in Gouda te starten. Partijen geven aan dat zij voor de volumes in Gouda gebruik kunnen maken van reeds bestaande (overslag)locaties in de omgeving van Gouda. Zo heeft PostNL een stadsdistributiehubs in Den Haag, evenals Hubbel en opereert LessGo via twee hubs in Alphen a/d Rijn en Rijswijk. Cycloon, dat zich overigens met name richt op kleine leveringen van pakketten, werkt samen met een lokale Goudse ondernemer.

3 *Wat is in uw ogen een minimum volume dat nodig is voor een rendabele hub?*

Hier wordt door marktpartijen geen eenduidig antwoord op gegeven, één partij noemt een minimum van een 30 stops per dag als noodzakelijk. Met name wordt aangegeven dat het benodigde volume sterk afhankelijk is van het type diensten dat wordt afgenomen op de hub; alleen bundeling en last mile leveringen of ook opslag en VAL/VAS activiteiten. Bovendien kan er mogelijk synergie behaald worden met leveringen die momenteel al in Gouda worden uitgevoerd, zo levert één van de marktpartijen, in opdracht van een leveranciers, al emissievrij aan de Gemeente Gouda

4 *Kunt u hiervoor in een scenario een doorrekening in termen van kosten en opbrengsten voor leveren?*

Deze vraag is niet beantwoord door de marktpartijen met wie een gesprek is gevoerd, voor een goede beantwoording is meer concrete informatie nodig over volumes van marktpartijen etc.

- 5 *Bent u geïnteresseerd in de realisatie, dan wel exploitatie van een hub, dan wel opschaling van een bestaande hub en zo ja wat heeft u nodig om een volgende stap te zetten?*

De marktpartijen met wie gesproken is geven aan dat er zeker enige interesse is in het exploiteren van een hub. Daarbij geven ze wel aan dit in eerste instantie te doen vanuit een bestaande locatie (buiten Gouda) en (nog) niet de noodzaak zien om een fysieke hub in Gouda te starten. Voor de inzet van fietskoeriers is een fysieke locatie nodig in Gouda, waarin reeds voorzien wordt door een samenwerking met een lokale fietskoerier. Tegelijkertijd is dit type transport minder geschikt voor het totale pakket aan facilitaire goederen, de focus ligt met name op post & pakketten en spoedzendingen (bijv. in servicelogistiek).

- 6 *Hoe kijkt u aan tegen de beschreven rolinvulling van de gemeente? Is deze rol voldoende om potentiële initiatieven verder te brengen?*

Marktpartijen geven aan het positief te vinden dat de Gemeente zich inzet om de stadsdistributie in Gouda te verduurzamen en daarbij ook te kijken naar de eigen inkoop. Wel wordt aangegeven dat de volumes die Gemeente Gouda opgeeft relatief beperkt zijn en niet voldoende zijn voor een facilitaire hub. Logistiek gezien is de impact daarmee beperkt, maar de Gemeente Gouda geeft wel een duidelijk signaal af (voorbeeldfunctie) als zij werkt maakt met zero emissie inkoopbeleid. Bovendien is dit een stap die ook relatief makkelijk gezet kan worden door de gemeente, zeker als daarin gebruikt gemaakt wordt van het reeds bestaande aanbod van emissievrije bezorging dat door een aantal van de marktpartijen met wie BCI gesproken heeft reeds aangeboden wordt.

Verder wordt vooral aangegeven dat de Gemeente een stimulerende rol kan spelen in het creëren van een 'coalition of the willing', die gevormd kan worden uit partijen die interesse hebben om hun volumes op een duurzame en emissievrije wijze te laten bezorgen, zoals de respondenten uit de enquête en andere geïnteresseerde ondernemers. Een eerste stap zou zijn het verkennen van wat er nu al kan gedaan worden in lopende inkoopcontracten om vervolgens ook te kijken in hoeverre er potentie is om in nieuwe inkoopcontracten/aanbestedingen meer aandacht te besteden aan ZE-bevoorrading.

- 7 *Welke mogelijkheden ziet u om ook de retail en horeca in de binnenstad te bedienen op zodanige wijze dat dit tegemoetkomt aan de bezwaren/knelpunten die nu door deze ondernemers worden genoemd?*

De marktpartijen geven aan dat zij allemaal in meer of mindere mate reeds ervaringen hebben in het aansluiten van ondernemers uit retail en horeca. Concreet worden kansen genoemd in de grotere fashionketens. Wel wordt daarbij aangegeven dat het lastig is om alle ondernemers 1 op 1 te benaderen op dit thema. Ook hier zou de Gemeente, wellicht via ondernemersverenigingen, een faciliterende rol kunnen spelen.